

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015**

**FORMUŁA DO 2014
(„STARA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MPO-R1**

Tworzenie informacji

Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.

Temat 1. Artysta i jego Muza. Zinterpretuj podany fragment powieści Michaiła Bulhakowa *Mistrz i Małgorzata*, zwracając uwagę na kreacje bohaterów, sposób przedstawienia miłości oraz rolę wątku miłosnego w utworze.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

- | | Punktacja |
|---|------------------|
| 1. Wstępne rozpoznanie fragmentów, np.: | 0–2 |
| a. opowieść mistrza; konwencja wspomnienia, | |
| b. sytuacja w szpitalu psychiatrycznym (spotkanie dwóch pacjentów – literatów), | |
| c. czas i miejsce akcji: Związek Radziecki w latach 30. XX w., | |
| d. temat: opowieść o miłości i tworzeniu. | |
| 2. Kreacja mistrza, np.: | 0–4 |
| a. pisarz tworzący powieść o Piłacie i Jezusie, | |
| b. o władnięty pasją tworzenia, | |
| c. oczekujący na miłość życia, | |
| d. nieszczęśliwy w poprzednich związkach z kobietami, | |
| e. poszukujący celu w życiu, | |
| f. uciekający od życia w twórczość, poszukujący azylu, | |
| g. nonkonformista (konflikt z cenzurą), | |
| h. samotnik, | |
| i. bliski załamania nerwowego. | |
| 3. Kreacja Małgorzaty, np.: | 0–4 |
| a. związana z niekochanym mężczyzną, | |
| b. nieszczęśliwa, smutna, | |
| c. oczekująca na miłość życia, | |
| d. piękna, | |
| e. samotna, | |
| f. dobra, wrażliwa, kochająca kwiaty, | |
| g. gotowa do poświęcenia się dla ukochanego mistrza, | |
| h. wielbiąca talent mistrza, | |
| i. dzieląca z nim pasję tworzenia, wspierająca go w trudnych chwilach, | |
| j. w <i>dalszej akcji</i> : demoniczna, groźna, silna. | |
| 4. Sposób przedstawienia miłości, np.: | 0–7 |
| a. wykorzystanie toposu kochanków tragicznych, | |
| b. przypadkowe spotkanie, | |
| c. miłość jako znak losu, | |
| d. miłość przeciw światu, | |
| e. braterstwo dusz kochanków (magia miłości), | |
| f. miłość jako sens życia, | |
| g. miłość jako siła kosmiczna, | |
| h. miłość jako ocalenie od samotności, cierpienia, lęku, | |
| i. miłość jako inspiracja tworzenia, | |

- j. wspierająca rola miłości w świecie zniewolonych umysłów,
- k. reinterpretacja toposu (miłość wartością wspieraną nie tylko przez Boga).

5. Rola wątku miłosnego w utworze, np.: **0–4**

- a. łącznik tematów i innych wątków,
- b. uwypuklenie cech świata realnego (rzeczywistości w państwie komunistycznym),
- c. wprowadzenie płaszczyzny fantastycznej (Małgorzata na balu u Wolanda),
- d. ukazanie niszczącego wpływu systemu totalitarnego na jednostkę (tragizm historii mistrza i Małgorzaty),
- e. ukazanie siły uczucia i poświęcenia w imię miłości (oddanie Małgorzaty dla mistrza, porzucenie męża, pakt z Wolandem),
- f. wprowadzenie metafizycznego wymiaru miłości jako oręża walki dobra ze złem.

6. Konteksty interpretacyjne. **0–2**

7. Podsumowanie **0–3**

pełne, np.: dostrzeżenie ocalającej roli miłości w świecie zdominowanym przez zło (wymiar metafizyczny); dostrzeżenie w kreacji bohaterów realizacji toposu kochanków; wskazanie na kontekst polityczny wątku; (3)

częściowe, np.: dostrzeżenie ocalającej roli miłości w świecie zdominowanym przez zło (wymiar metafizyczny); dostrzeżenie w kreacji bohaterów realizacji toposu kochanków; (2)

próba podsumowania, np.: dostrzeżenie ocalającej roli miłości w świecie zdominowanym przez zło (wymiar metafizyczny) lub dostrzeżenie w kreacji bohaterów realizacji toposu kochanków. (1)

Temat 2. **Dokonaj interpretacji porównawczej utworu Stanisława Trembeckiego *Wilk i baranek* i utworu Zbigniewa Herberta *Wilk i owieczka*. Zwróć uwagę na funkcję zastosowanej w obu utworach ironii i sposób potraktowania konwencji literackiej w tekście współczesnego poety.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

**Punktacja
0–3**

1. Zasada zestawienia tekstów, np.:

- a. podobieństwo sytuacji,
- b. sentencja / morał (pouczenie) i ilustracja sentencji (zasada kompozycyjna),
- c. narracyjność, (dramatyzm; konflikt racji),
- d. kontrastowość jako zasada budowy obu tekstów,
- e. alegoryczność (symboliczność, ponadczasowość, paraboliczność),
- f. gra z konwencjami (stylem).

Wilk i baranek

2. Baranek, np.:

0–2

- a. młody, łagodny (ufny), niewinny, słaby,
- b. przeciwstawia się wilkowi,
- c. próbuje przekonać wilka do zmiany zachowania,
- d. dowodzi swoich racji w oparciu o prawdę,
- e. posługuje się uporządkowaną argumentacją.

3. Wilk, np.:

0–2

- a. przywłaszcza wszystko (rości prawo do władzy nad wszystkim),
- b. opowiada się po stronie zła,
- c. szuka pretekstu do napadu,
- d. pogardza barankiem (czyjaś „słabością”),
- e. używa przemocy (nie znosi sprzeciwu),
- f. dowodzi swoich racji w oparciu o kłamstwo,
- g. nie słucha innych (sam dla siebie jest sędzią).

4. Ironia i jej funkcje, np.:

0–4

przejawy ironii

- a. opozycja pomiędzy sentencją a przesłaniem bajki,
- b. nieuchronność triumfu siły nad prawdą i sprawiedliwością,
- c. sprzeczność pomiędzy istotą rzeczy a jej nazwaniem (np. baranek jako mąciiciel),
- d. stylistyczna niespójność (wypowiedź wilka utrzyma jest w stylu wysokim i niskim),

funkcje ironii

- e. porządek ludzkiego świata bywa odwróceniem porządku moralnego,
- f. dobro jest traktowane jako słabość,
- g. miarą wartości człowieka jest siła (wynikająca z zajmowanej pozycji),
- h. w ludzkie działanie wpisana jest przemoc,
- i. szlachetność nie ocala przed nikczemnością.

Wilk i owieczka

- 5. Wilk np.:** **0–2**
- znudzony,
 - nie przyznaje się do stosowania przemocy (chce uchodzić za kogoś dobrego),
 - przyczyn swojego zachowania upatruje w konwencji (czuje się ofiarą losu),
 - przedstawia siebie jako miłośnika piękna,
 - deklaruje przyjaźń (życzliwy; żąda wyrozumiałości od swojej ofiary).
- 6. Owieczka, np.:** **0–2**
- ofiara (uległa, naiwna),
 - nie czuje nienawiści do wilka (nie oskarża go),
 - jest uniziona wobec wilka (traktuje go z szacunkiem),
 - próbuje zdemaskować jego kłamstwa (polemizuje z wilkiem).
- 7. Ironia i jej funkcje, np.:** **0–4**
- przejawy ironii*
- przedstawienie zła jako dobra, a dobra jako głupoty,
 - łagodny język wilka nie przystaje do jego zachowania (cynizm, hipokryzja),
- funkcje ironii*
- ukazanie różnicy pomiędzy światem współczesnym i tradycyjnym (zerwania więzi),
 - w świecie współczesnym istnieje chaos etyczny,
 - podkreślenie, że ludzka wiedza o świecie i człowieku jest płytka,
 - we współczesnym świecie więcej uwagi poświęca się złu niż dobru,
 - zło współcześnie nie jest napiętnowane.
- 8. Sposób potraktowania konwencji literackiej, np.:** **0–4**
- odwrócenie alegorycznego znaczenia wilka i owieczki,
 - ocena roli literatury w kształtowaniu postaw etycznych,
 - zmiana roli (pozycji) narratora w bajce,
 - przewrotność morału,
 - aktualizowanie wzorców literackich.
- 9. Podsumowanie** **0–3**
- pełne, np.:** dostrzeżenie, że bajka Trembeckiego mieści się w konwencji bajki, a bajka Herberta zrywa z konwencją tego gatunku; dostrzeżenie różnic w rodzaju i funkcji zastosowanej w obu utworach ironii; przedstawienie moralnej wymowy porównywanych tekstów. (3)
- częściowe, np.:** dostrzeżenie, że bajka Trembeckiego mieści się w konwencji bajki, a bajka Herberta zrywa z konwencją tego gatunku; przedstawienie moralnej wymowy porównywanych tekstów. (2)
- próba podsumowania, np.:** dostrzeżenie, że bajka Trembeckiego mieści się w konwencji bajki, a bajka Herberta zrywa z konwencją bajki lub przedstawienie moralnej wymowy porównywanych tekstów. (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, **2 p.**
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, **2 p.**
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, **8 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, **6 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, **4 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, **2 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), **2 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0–4